

TILSI PÕHIKOOI

5. klassi ainekavad

Õppekava lisa 2

Arutanud ja arvamust avaldanud Tilsa Põhikooli õppenõukogu

30.08.2016

Uuendatud 03.09.2019

Sisukord

Eesti keel	2
Kirjandus	3
Matemaatika	4
Inglise keel	6
Loodusõpetus	7
Inimeseõpetus	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
Ajalugu	9
Muusikaõpetus	11
Käsitöö ja kodundus	12
Tehnoloogiaõpetus	14
Kunstiõpetus	15
Kehaline kasvatus	17
Informaatika	19
Majandusõpe	20
Vene keel	23
Lõiming	21

Eesti keel

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamuse avaldamine etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamise.</p>	<p><u>Suuline ja kirjalik suhtlus</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valib juhendamise toel suhtluskanali; 2) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; 3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust.
<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).</p> <p>Kuuldu konspekteerimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>	<p><u>Teksti vastuvõtt</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutabelisi ning huvivaldkondade tekste; 5) rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi; 6) valib juhendamise toel oma lugemisvara; 7) tunneb õpituud tekstiliike; 8) esitab loetu kohta küsimusi;
<p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühietekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine.</p> <p>Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.</p> <p>Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses.</p> <p>Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p> <p>Kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine.</p>	<p><u>Tekstiloomed</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 9) jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; 10) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 11) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 12) avaldab viisakalt olukorrast lähtuvalt arvamust; 13) kasutab õpituid keele- ja tekstitermineid;
<p><u>Üldteemad</u></p> <p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõnelevad keeled.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u></p> <p>Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud.</p> <p>Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.</p> <p>Kaashäälikuühendi õigekiri. I ja j õigekiri, h õigekiri.</p> <p>Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <p>Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p> <p>Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p><u>Vormiõpetus</u></p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.</p> <p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja</p>	<p><u>Õigekeelsus ja keelehoole</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 14) tunneb eesti keele hääliküsteemi; 15) järgib eesti õigekirja aluseid (liitsõnad ja liitega sõnad, KHÜ reegel ja erandid, i ja j õigekiri, h õigekiri, silbitamine, poolitamine, algistäht, kokku- ja lahkukirjutamine); 16) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; 17) teab sõnaliike (tegusõna, muutumatu sõna, käändsõna) 18) teab peast käändeid; 19) oskab käänete põhjal moodustada vorme; 20) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Õppesisu	Õpitulemused
<p>mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.</p> <p>Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.</p> <p>Ainsus ja mitmus.</p> <p><u>Lauseõpetus</u></p> <p>Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.</p> <p>Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.</p> <p><u>Muud õigekirja teemad</u></p> <p>Algustäheõige kirja: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.</p>	

Kirjandus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonaatsiooni jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p><u>Lugemine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erivanrulist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); 2) loeb ladusalt ja ilmekalt; 3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest;
<p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel.</p> <p>Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine.</p> <p>Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal.</p> <p>Fantaasialoo jutustamine.</p>	<p><u>Jutustamine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; 5) jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 6) jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;
<p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p>	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 7) koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; 8) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; 9) koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; 10) leiab lõigu kesksed mõtted; 11) järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; 12) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega;

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	<p>13) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <p>14) otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse</p>
<p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p> <p>Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased ning tunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jm).</p> <p>Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Luuletuse vorm. Rahvalaulu olemus. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm.</p>	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>15) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides algriimi;</p> <p>16) mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes</p>
<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Jutustuse ülesehitus. Minavormis jutustamine.</p>	<p><u>Esitamine ja omalooming</u></p> <p>17) esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust</p> <p>18) kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.</p>

Matemaatika

5 tundi nädalas, 175 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Arvutamine (54 tundi)</p> <p>Miljonite klass ja miljardite klass. Arvu järk, järguühikud ja järkarv. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel. Naturaalarvude võrdlemine.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Loeb, järjestab numbritega kirjutatud arve miljardi piires; 2) kirjutab arve dikteerimise järgi; 3) määrab arvu järke ja klasse; 4) kirjutab naturaalarve järkarvude summana; 5) kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras; 6) märgib naturaalarve arvkiirele; 7) võrdleb naturaalarve

Õppesisu	Õpitulemused
Naturaalarvude ümardamine.	8) teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni;
Neli põhitehet naturaalarvudega. Liitmise- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine. Arvu kuup. Tehete järjekord. Avaldise väärtuse arvutamine. Arvavaldisel lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega	9) liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires; 10) selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi; 11) korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve; 12) jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga; 13) selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi; 14) tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehelistel arvavaldisel väärtusi; 15) avab sulgusid arvavaldisel korral; toob ühise teguri sulgudest välja
Paaris- ja paaritud arvud. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga) Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud, algtegur. Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne.	16) eristab paaris- ja paaritud arve; 17) otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga; <i>Tugevamatele õpilastele tutvustatakse ka 4-ga, 6-ga jne jaguvuse tunnuseid.</i> 18) leiab arvu tegureid ja kordseid; 19) teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv; 20) esitab naturaalarvu algtegurite korrutisena; 21) otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv; 22) esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena; 23) leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK).
Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja. Kümnendmurrud.	24) selgitab hariliku murru lugeja ja nimetaja tähendust; 25) tunneb kümnendmuru kümnendkohti; loeb kümnendmurde; 26) kirjutab kümnendmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi; 27) võrdleb ja järjestab kümnendmurde; 28) kujutab kümnendmurde arvkiirel;
Kümnendmuru ümardamine.	29) ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni;
Tehted kümnendmurdudega.	30) liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde; 31) korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001); 32) korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnendmurde; 33) jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit (mõistet tüvenumber ei tutvustata); 34) tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehtega ülesandeid kümnendmurdudega ;
Taskuarvuti, neli põhitehet.	35) sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil.
Andmed ja algebra (42 tundi) Arvavaldis, tähtavaldis, valem. Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.	36) tunneb ära arvavaldisel ja tähtavaldisel; 37) lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldisel; arvutab lihtsa tähtavaldisel väärtustel; 38) kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisel; 39) eristab valemit avaldisel; 40) kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamisel lihtsustamiseks; 41) tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend; 42) lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve; 43) selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine;

Õppesisu	Õpitulemused
Arvandmete kogumine ja korrastamine. Sagedustabel. Skaala. Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm. Aritmeetiline keskmine.	44) kogub lihtsa andmestiku; 45) korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse; 46) tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida; 47) tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana; 48) loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta; 49) loeb andmeid tulpdiagrammilt ja oskab neid kõige üldisemalt iseloomustada; 50) joonistab tulp- ja sirglõikdiagramme; 51) arvutab aritmeetilise keskmise;
Tekstülesannete lahendamine.	52) lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; 53) tunneb tekstülesande lahendamise etappe; 54) modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; 55) kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid; 56) hindab tulemuse reaalsust;
Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (32 tundi) Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge.	57) joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi; 58) märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul; 59) joonestab etteantud pikkusega lõigu; 60) mõõdab antud lõigu pikkuse; 61) arvutab murdjoone pikkuse;
Nurk, nurkade liigid.	62) joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks $\angle ABC$); 63) võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigitab neid, 64) joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga; 65) kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks; 66) teab täisnurga ja sirgnurga suurust;
Kõrvunurgad. Tippnurgad.	67) leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare; 68) joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180° 69) arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse; 70) joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed;
Paralleelsed ja ristuvad sirged.	71) joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid; 72) joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid; 73) tunneb ja kasutab sümboleid $\perp$ ja $\parallel$
Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala. Pindalaühikud ja ruumalaühikud	74) arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala; 75) teisendab pindalaühikuid; 76) teab ja teisendab ruumalaühikuid; 77) kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid; <i>Mõõtühikute teisendamisel rõhutatakse põhimõtet, kuidas teisendada, mitte lihtsalt õppida pähe.</i>
Plaanimõõt	78) selgitab plaanimõõdu tähendust; 79) valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korterit jm) plaani.

Inglise keel

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
Kõnearendus, lugemine, kuulamine ja kirjutamine Uus kooliaasta Õpitavat keelt kõnelevad maad (Ühendatud	Kuulamisel: 1) saab aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest, luuletustest, lauludest, samuti passiivset sõnavara sisaldavatest tekstidest; 2) mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kuningriik, Ameerika Ühendriigid, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa) Minu päev (täna, eile) Minu perekond (pereliikmed, sugulased, vanemate töö, välimuse kirjeldamine) Hommikusöök (toiduained) Õige tee juhatamine ja küsimine Kehaosad ja tervis Aastaajad ja ilm Kool (tunniplaan, õppetund, õpikud, koolimaja) Mina ise (nimi, vanus, välimus, riietus, iseloom) Pühad (Halloween, jõulud, lihavõtted, 1.aprill, kevadpühad) Signaalsõnad: numbrid: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastaarvud) Ettepaneku tegemine Arvamuse küsimine Grammatika Tegusõna BE (am, is are / was, were) Tegusõna HAVE GOT Sidesõna (and, because, but) Omadussõna võrdlemine Ajad (üldajad: Present Simple, Past Simple; kestad ajad: Present Progressive; tulevik vormiga going to) Ebareeglipärased tegusõnad Küsimuse ja eituse moodustamine Artikkel (a / an, the) Nimisõna mitmus Eessõna (eessõnalised väljendid)</p>	<p>sõnu 3) oskab eristada kuulatavast tekstist vajalikku infot; 4) eristab selgelt kuni kolme vestluses osaleva inimese kõnet;</p> <p>Kõnelemisel: 5) kirjeldada pilte 6) vestelda ja vastata küsimustele õpitud temaatika piires; 7) oskab kasutada lihtsamaid mineviku vorme; 8) küsitleda oma kaaslast ja saadud infot edasi anda; 9) väljendada ja põhjendada oma arvamust; 10) kasutada õpitud fraase õige intonatsiooniga; 11) hääldada kõiki võõrhäälikuid korrektselt ;</p> <p>Lugemisel: 12) oskab leida tekstist olulist; 13) on tuttav erinevate lugemisstrateegiatega ;</p> <p>Kirjutamisel: 14) kirjutada eeskuju järgi tänukaarti, sõbrale kirja 15) kirjutada lühijutukesi õpitud teemadel</p>

Loodusõpetus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Jõgi ja järve vesi kui elukeskkond (26 tundi) Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse.</p>	<p>Õpilane: 1) väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust; 2) märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele; 3) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses; 4) väärtustab uurimuslikku tegevust; 5) käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; 6) kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel; 7) oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi; 8) nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi; 9) iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine); 10) iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves; 11) kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike; 12) toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres;</p>

Õppesisu	Õpitulemused
Kalakasvatus.	13) koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke; 14) teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike; 15) selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad; 16) teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid; 17) tunneb pildil ära joa ja kärestiku; 18) selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi; 19) selgitab veeõitsengu põhjuseid.
Vesi kui aine, vee kasutamine (18 tundi) Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.	20) tunneb huvi looduse uurimise vastu ja väärtustab uurimistegevust; 21) väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana; 22) võrdleb tahkiseid, vedelikke ja gaase nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala); 23) teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused nagu õhul; 24) võrdleb jääd, vett ja veeauru; 25) teab, et vesi jäätmisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees; 26) kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katsed; 27) teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus; 28) teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumis(külmumis)temperatuur; 29) nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri; 30) kirjeldab vee keemist; 31) kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine); 32) kirjeldab vee soojuspaisumise katsed ja kujutab vaadeldavat joonisel; 33) põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast; 34) kirjeldab märgamist ja mittemärgamist ning toob näiteid mürkuvatest ja mittemürkuvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmnemisest looduses; 35) kirjeldab vee puhastamise katseid; 36) hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks; 37) teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid; 38) selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust; 39) kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust; 40) toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.
Asula elukeskkonnana (8 tundi) Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas. Taimed ja loomad asulas. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Eestit või oma kodumaakonda tutvustava ülevaate koostamine. Õppekäik asula elustikuga tutvumiseks. Keskkonnaseisundi uurimine koduasulas. Minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine.	41) märkab oma kodukoha ilu ja erilisust; 42) väärtustab elukeskkonna terviklikkust, säästvat eluviisi, järgib tervislikke eluviise; 43) tunneb huvi asula elukeskkonna uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; 44) mõistab, et inimeste elu asulas sõltub looduslikest ressurssidest; 45) hoolib asula elusolenditest ja nende vajadustest; 46) liigub asulas turvaliselt; 47) tegutseb asulas loodus- ja kultuuriväärtusi ning iseennast kahjustamata; 48) märkab kodukoha keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes; 49) teab ja näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu; 50) võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga; 51) iseloomustab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejade loomade kohta; 52) koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid; 53) võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas; 54) toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta; 55) hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal; 56) teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas;

Õppesisu	Õpitulemused
	57) teab, kuidas tingimused linnas kahjustavad linnapuid ja inimese tervist; 58) teab inimkaaslejaid loomi; 59) nimetab tehnoloogilisi lahendusi asulas, mis parendavad inimeste elutingimusi.
Pinnavormid ja pinnamood (8 tundi) Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.	60) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet; 61) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil; 62) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele; 63) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.
Soo elukeskkonnana (10 tundi) Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madal soo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia.	64) väärtustab soo bioloogilist mitmekesisust; 65) suhtub vastutustundlikult soo elukeskkonda; 66) väärtustab uurimuslikku tegevust; 67) iseloomustab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas; 68) oskab põhjendada Eesti sooderohkust; 69) selgitab soode kujunemist ja arengut; 70) seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega; 71) võrdleb taimede kasvutingimusi madal soos ja rabas; 72) koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid; 73) selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust; 74) teab soo kui elukoosluse tüüpilisi liike; 75) teab turbasambla ehituse iseärasusi; 76) teab soo arenguetappe.

Inimeseõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu (5.klass)	Õpitulemused
Mina ja suhtlemine (4 tundi) Enesesse uskumine. Enesehinnang Eneseanalüüs. Enese kontroll. Oma väärtuste selgitamine	1) Analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades endas positiivset 2) Mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist 3) Mõistab enese kontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli
Suhtlemine teistega (9 tundi) Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused Suhtlemine ja viisakus Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise korral	4) Teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust 5) Kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele. 6) Demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid. 7) Mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada. 8) Teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele igapäevaelus ning toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäeva suhtluses. 9) Eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat

Õppesisu (5.klass)	Õpitulemused
	käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele. 10) Teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine ning demonstreerib õpituatsioonis kehtestava käitumise võtteid
Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus (8 tundi) Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed. Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel.	11) Selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktsepteerib konflikte kui osa elust. 12) Teab, eristab ja kirjeldab efektiivseid ning mitteefektiivseid konflikti lahendamise viise ning demonstreerib neid õpituatsioonis 13) Teab konfliktide tõhusaid lahendusviise ja demonstreerib neid õpituatsioonis 14) Teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpituatsioonis kasutada. 15) Kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärgi. 16) Selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut.
Positiivne mõtlemine (2 tundi) Positiivne mõtlemine. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine	17) Nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi. 18) Väärtustab positiivset mõtlemist.
Suhted teistega (9 tundi) Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamise, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus Sõprussuhted. Usaldus suhtes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed Eelarvamuste mõju suhetele. Positiivsed jooned endas ning teistes, nende märkamine	19) Kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus. 20) Oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta. 21) Väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist. 22) Demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist. 23) Väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat. 24) Kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele ning mõistab tagajärgi. 25) Mõistab isiku iseärasusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi. 26) Nimetab ning väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi

Ajalugu

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
Ajaarvamine Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.	1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine</i> ; 2) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 4) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 5) kasutab ajalookaarti.

Õppesisu	Õpitulemused
Ajalooallikad Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.	6) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; 7) töötab lihtsamate allikatega; 8) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.
Eluolu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.	9) kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu; 10) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 11) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 12) kasutab ajalookaarti.
Ajaloo-sündmused ja ajaloolised isikud Ajaloo-sündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.	13) kirjeldab mõnda minevikusündmust, inimeste eluolu minevikus; 14) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 15) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 16) kasutab ajalookaarti.

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine	1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; 2) seostab relatiivseid helikõrgusi absoluutsete helikõrgustega 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann),
Pillimäng	6) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> ’des; 7) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 8) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.
Muusikaline liikumine	9) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; 10) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 11) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.
Omalooming	12) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> ’sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 13) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; 14) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; 15) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
Muusika kuulamine ja muusikalugu	16) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; 18) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; 19) tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni; 20) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; 21) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; 22) on tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, muusikatradsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt; 23) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika

Õppesisu	Õpitulemused
	oskussõnavara; 24) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
Muusikaline kirjaoskus	25) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; 26) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; 27) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); 28) mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides; 29) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides; 30) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, dieses, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid,
Õppekäigud	31) puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); <ul style="list-style-type: none"> tempo, <i>dünaamika</i> 32) kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.
	33) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; 34) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Käsitöö ja kodundus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Õmblemine(16h) Ömmeldav ese : põll, lapitehnikas pajalapid või pajakinnas, kummiga suve-seelik või muu sama raskusastmega ese. Õmblusmasina niiditamine. Niidirullihoidik. Niidijuhik. Niiditõmmik. Survekettad. Õmblusmasinanõel. Presstald. Niidi poolimine. Poolipesa. Pool. Poolimismehhanism. Hooratta vabastamine. Süstik. Masina reguleerimine (õlitamine), lisaseadmete kasutamine. Piste pikkuse regulaator. Ülemise niidi pinge. Alumise niidi pinge. Nõela vahetamine. Nõela number. Nõela soon. Nõela pea. Nõela kinnituskruvi. Puuvillased materjalid, kasutamine ja hooldamine, saamine. Tekstiilikiud. Lõng. Lõimelõngad. Lõimesuund. Koelõngad. Kanga koeserv. Labane sidus. Pesemistemperatuur. Triikimistemperatuur. Õmblemise alustamine ja lõpetamine. Presstalla tõstekang. Riidenihuti hammastik. Piste kinnitamine. Lihtõmblus. Õmblusvaru. Pistepikkus. Niidi number. Äärestamine. Sik-sak-õmblus. Overlok-õmblus. Palistused. Ühekordne palistus. Kahekordne palistus. Käänised. Kitsa ja laia palistuse nurk. Käänis. Krookimine. Masinal krookimine. Keskjoon. Mõõtude võtmine. Eseme pikkus.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) õpib tundma ohutustehnika nõudeid erinevate töövõtete rakendamisel; 2) õpib tundma õpitud tööliikide juures kasutatud materjalide omadusi; 3) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; 4) õpib määrama koe- ja lõimelõnga suunda; 5) lõikab välja ja õmb. valmis lihtsamaid esemeid; 6) mõistab täpsuse vajalikkust õmb. ning järgib seda oma töös; 7) õpib käsitsema õmblusmasinat; 8) õpib õmblusmasinal palistama, krookima, värveldama; 9) õpib viimistlema erinevates tehnikates töid; 10) leiab võimalusi taas-kasutada tekstiili-materjale; 11) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhioomadusi, kasutamist ja hooldamist; 12) leiab õmb.tööde kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist ja märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Eseme laius. Eseme kavandamine. Kanga ettevalmistamine väljalõikamiseks. Triikimise temperatuur. Kanga defektid. Lõike paigutamine riidele. Kanga parem ja pahem pool. Kanga mustri suund. Kanga lõime suund. Traageldamine. Sõlm. Traagel-piste pikkus. Eseme õmblemisel tehnoloogiline järjekord. Viimistlemine. Triikimine.</p>	
<p>Kudumine(14h) Kootav ese : Sall , kott , padjakate või muu sama raskusastmega ese. Töövahendid: pikad kudumis vardad ja varda number. Materjalid. Lõnga kiuline koostis. Segalõng. Heie. Korrutatud lõng. Lõngavöö. Varraste ja lõnga sobivus. Lõngavöö tingmärgid. Varda number. Silmuste loomine. Algsilmus. Ristipidine silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Parempidine kudumisvõte. Pahempidine kudumisvõte. Ripskude. Parempidine kude. Pahempidine kude. Soonikkoed. Maleruudukiri. Ääresilmused. Silmuseline äär. Sõlmeline äär. Kudumi lõpetamine. Silmuse ületõstmine. Koekirja lugemine. Tingmärgid. Edasirida e. paariturida. Tagasirida e. paarisrida. Silmuste arvestamine. Tööproov. Ristkorutus. Kudumite kavandamine. Värvilahendus. Materjali sobivus (tööproov). Kudumi viimistlemine, hooldamine. Lõngavöö. Lõnga hoolduse tingmärgid.</p>	<p>13) õpib tundma õpitud tööliikide juures kasutatud materjalide omadusi; 14) õpib kavandama ja valmistama lihtsamaid esemeid; 15) õpib kuduma põhikudesid; 16) õpib tundma kudumise tingmärke ja lugema mustri koekirja; 17) õpib viimistlema erinevates tehnikates töid;</p>
<p>Heegeldamine(8h) Valmistatav ese : Pinnamustriga sall, kott, padjakate, pajalapid või muu sama raskusastmega heegeldatud ese. Põhisilmused. Algsilmus. Ahelsilmus. Kinnissilmus. Aassilmus. Poolsammas. Ühekordne sammas. Kahekordne sammas. Skeemi järgi heegeldamine. Ringselt heegeldamine. Tingmärgid.Rea kõrgus. Heegeldustöö viimistlemine: Aurutamine. Tärgeldamine ja vormi venitamine</p>	<p>18) õpib heegeldama skeemi järgi lihtsamaid mustreid; 19) õpib tundma heegeldamise tingmärke; 20) õpib kavandama ja valmistama lihtsamaid esemeid; 21) õpib viimistlema erinevates tehnikates töid; 22) õpib tundma õpitud tööliikide juures kasutatud materjalide omadusi;</p>
<p>Tikkimine(14h) Pilutikand esemel : linikul , kotil , põllet , padjapüüril jne. Alusmaterjali valik. Ruutstruktuuriga kangas. Tikandi kavandamine. Kompositsioon. Niidi kinnitamine tikkimisel. Pilu parem ja pahem pool. Ühesuunaline pilu. Lihtpilu. Pilujoon. Pilujoonelaius. Pilurühm. Tikkimise suund. Nõela suund. Ühepoolne lihtpilu. Kahepoolne e. sammaspilu. Siksak – lihtpilu. Keerdpilu. Sammaspilu. Pilurühm. Lihtkeerdpilu. Sõlmpilu. Üherealine sõlmpilu. Pilurühm. Pilupalistus. Kahekordne palistus. Palistuse diagonaalnurk. Käänis. Pilutikand Eesti rahvakunstis. Pilutikandi viimistlemine, esemete hooldamine. Tärgeldamine. Triikimine</p>	<p>23) õpib määrama koe- ja lõimelõnga suunda; 24) õpib tikkima lihtsamaid pilupisteid; 25) kasutab tekstiilesemete kaunistamisel ühe- ja kaherealisi pisteid; 26) õpib viimistlema erinevates tehnikates töid; 27) õpib õmblusmasinal palistama;</p>
<p>KODUNDUS</p>	<p>28) tutvub tervisliku toitumise põhialustega; 29) teab erinevaid toidu- ainerühmi ning tunneb</p>

Õppesisu	Õpitulemused
Toitumine(4h) Toiduained ja toitained. Toiteväärtus. Teravili ja teraviljasaadused. Piim ja piimasaadused. Toiduvalmistamine Eeltöötlemata toiduainete ettevalmistamine ja serveerimine Leiva- ja piimatooted, aedviljad. Võileibade valmistamine. Toor- ja segasalatid. Salatikastmed. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Etikett. Lauakatmise põhinõuded. Käitumine lauas. Hügieen. Isikliku hügieeni nõuded Esteetilisus toiduvalmistamisel ja serveerimisel. Kodu korrashoid. Puhastus- ja korrastustööde abivahendid.	neisse kuuluvaid toidu-aineid ja nende omadusi; 30) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtusi; 31) teab, mis toiduained riknevad kergesti ning säilitab toiduaineid sobival viisil; 32) õpib valmistama eri liiki võileibu, toor- ja segasalateid; 33) hindab oma toitumis-harjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks; 34) teadvustab hügieeni-reeglite järgimise vajadust köögis töötades; 35) õpib katma lauda, vastavalt menüüs olevatele toitudele; 36) õpib koristama lauda ja pesema nõusid;
Valikteemad: „Hull“Lapitöö(4h) Lapimaal(2h) Viltimine(4h) Pehmed mänguasjad(4h) Kodu kujundamine(2h) PROJEKTÕPE(14h) Võib võtta ka projekti valikteemade juurest, siis jääb mõni teema käsitlemata.	37) leiab iseseisvalt/grupiga lahendeid ülesannetele ning probleemidele; 38) kavandab ning valmistab omandatud tövõtete baasil väiksema-/ suuremamahulisi käsitööesemeid.

Tehnoloogiaõpetus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
Tehnoloogia 1) Tehnoloogia olemus. 2) Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. 3) Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, keskkond, konstruktsioonid. 4) Transpordivahendid.	1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust igapäevaelus; 2) loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel; 3) seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainete ja eluvaldkondadega; 4) iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid; 5) kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale; 6) valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna; 7) iseloomustab igapäevaelus kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse 8) ning ressursse.
Disain 1) Eskiis. 2) Lihtsa toote kavandamine. 3) Jooned ja nende tähendused. 4) Mõõtmised ja mõõtkava. 5) Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine. 6) Disain. 7) Toote leiutamine ja viimistlemine.	9) selgitab joonte tähendust joonisel; 10) teab ja kasutab õpiülesannetes disainielemente; 11) disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale; 12) märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi; 13) joonestab eskiisjoonist ja disainib lihtsaid tooteid; 14) esitleb ideed, joonist või toodet.
Materjalid 1) Materjalide liigid (puit, metall, plastid,	15) tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi, otstarbekat kasutamist ja 16) töötlemise viise;

Õppesisu	Õpitulemused
<p>jne) ja nende omadused.</p> <p>2) Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja elektrilised seadmed).</p> <p>3) Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad.4) Puupink.</p> <p>5) Materjalide liited.</p> <p>6) Tervisekaitse ja ohutud töövõtted.</p>	<p>17) valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale;</p> <p>18) suudab valmistada jõukohaseid liiteid (nael-, kruviliide);</p> <p>19) valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju);</p> <p>20) kasutab õppetöös puurpink;</p> <p>21) analüüsib ja hindab loodud toodet;</p> <p>22) annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu;</p> <p>23) mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskuseid;</p> <p>24) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;</p> <p>25) väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;</p> <p>26) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.</p>
<p>Projektitöö</p> <p>1) Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille korral õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Projektitööd võivad olla nii käsitööst, kodundusest kui ka tehnoloogiaõpetusest.</p> <p>2) Õpilane saab valida kahe samaaegse teema vahel.</p> <p>3) Valikteemad võivad olla nt ehistööd, puutööd jne.</p>	<p>27) teadvustab end rühmatöö ja teiste ühistöös toimivate tegevuste liikmena;</p> <p>28) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;</p> <p>29) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid;</p> <p>30) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse;</p> <p>31) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;</p> <p>32) kujundab, esitleb oma arvamust;</p> <p>33) väärtustab töö tegemist;</p> <p>34) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;</p> <p>35) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne).</p>
<p>Kodundus</p> <p>1) Toiduained ja toitained.</p> <p>2) Tervisliku toitumise põhitõed.</p> <p>3) Toiduainete säilitamine.</p> <p>4) Hügieeninõuded köögis töötades.</p> <p>5) Jäätmete sorteerimine.</p> <p>6) Retsepti kasutamine, mõõtühikud.</p> <p>7) Toiduainete eeltöötlemine.</p> <p>8) Võileibade ja salatite valmistamine.</p>	<p>36) teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;</p> <p>37) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;</p> <p>38) teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;</p> <p>39) katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;</p> <p>40) teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.</p>
<p>Praktilised tööd</p> <p>1) Lihtsa, kergesti teostatava eseme kavandamine (mänguasi, meene, pannilabidas vms).</p> <p>2) Töö teostamine.</p> <p>3) Viimistlemine.</p> <p>4) Värvide valik: soojad ja külmad toonid.</p> <p>5) Retsept ja mõõtühikud, lühendid retseptides.</p> <p>6) Praktiline ülesanne rühmale: mõõtmine ja kaalumine, mõõtühikute teisendamine.</p> <p>7) Prügi sorteerimine ja nõude pesemise kord kooli õppeköögis, selle võrdlemine koduste võimalustega.</p> <p>8) Lihtsa retsepti järgi ühistööna toidu (salat, võileivad) valmistamine, mille käigus toiduaineid nii mõõdetakse kui kaalutakse.</p> <p>9) Tähelepanu pööratakse hügieenireeglitele ning köögi korrastamisele ning jäätmete sorteerimisele.</p>	

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>Erinevate objektide kujutamine ja kavandamine vaat-</p>	<p>1) hindab mõõtmise ja võrdlemise abil objektide ning objekti elementide vahelisi suurusuheteid;</p>

<p>luse ja mälu järgi: pöördkehade kujutamine ruumiliselt (kera, silinder), hoonete kolmemõõtmelisus ja erinevused ajastute (barokk, juugend) järgi. Kujutamine, visandamine natuurist ja eluta loodusest. Vaikelu. Varju tekkimine. Liikumise kujutamine, liikumisasendite leidmine kriipsukujude abil. Inimese kujutamine otse- ja külgsuunas (portree, profiil) ja selle proportsioonid, miimika.</p> <p>Pildiruum-ruumilisuse edastamine- õhu-, värviperspektiiv, ühe koondumispunktiga perspektiiv.</p> <p>Kompositsioon-tasakaal, domineeriv osa pildil, kolooriit, rütm. Ees ja taga, peegeldus vees.</p> <p>Sümmeetria. Geomeetiline kunst. Kubism (eseme jaotamine geomeetrilisteks kujunditeks. Punkti- ja jooneõpetus. Erinevad jooned (vertikaal, horisontaal, diagonaal). Pinnamustrid. Erinevad siluetid.</p> <p>Värvusõpetus</p> <p>Vastandvärvid (kontrastid). Hele-tumedusõpetus. Heledusastmed värvpliatsiga või hariliku pliatsiga. Värvimuutused.</p> <p>Disain ja kirjaõpetus</p> <p>Piiratud pindade kujundamine ornamendiga, mis on paigutatud äärisena ja tsentraalselt, kasutades sirklit ja joonlauda. Kujundusliku ülesande seostamine tekstiga. Trükitähtede kujundamine. Initsiaal. Märk kui sümbol (n sodiaagimärk)</p> <p>Meedia</p> <p>Märkide kasutamine reklaamis, meedias. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju Tootereklaam.</p> <p>Kunstikultuur</p> <p>Kunstiteoste kirjeldamine. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. Eesti kunstimuuseumid. Võimalusel kunstiuurituste külastamine, nähtu põhjal arutelu.</p> <p>Eesti rahvakunst ja ehituskultuur: Põlgaste mõis</p> <p>Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, kultuuride eripärad. Kunstiliigid (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, tarbekunst); kunsti väljendusvahendid (punkt, joon, pind, värv jne.). Kunstimälestised. Rahvakunst-kapad, kirstud, sõled.</p> <p>Kunstiterminid (natuur, profiil, perspektiiv, sümmeetria, kontrast, kubism, ornament, galerii, muuseum, arhitektuur, graafika, monotüüpia, kunstimälestised, faktuur, tekstuur, barokk, juugend, siluett, initsiaal...)</p> <p>Materjalid, tehnikad</p> <p>Maal- maalimine kattevärvide ja akvarellidega; tööd kriidi-ja õlipastellidega, värvi-ja viltpliatsitega; kollaaž värvipaberist ja/või makulatuurist. Sõejoonistus. Graafika-joonistamine grafiit-, värvi-, vilt-ja pastapliatsiga; faktuur- pilt, mustritega pinnakatmine, graafikatehnikad: kõrgtrükk (nt papi-, materjalitrükk) ja lametrükk (monotüüpia). Segatehnika. Fotograafia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2) kujutab vaatluse järgi ees asetsevaid objekte arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise suhtes ning ruumilisust 3) arvestab täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamine otse- ja külgsuunas; 4) kujutab inimest erinevas asendis ja tegevuses kriipsukujude abil; tunneb ära portree, profiili 5) oskab kujutada varju; 6) kujutab ühe koondumispunktiga perspektiivi; 7) kujutab heledusastmeid; 8) eristab sümmeetrilisi vorme ja kompositsioone; 9) teab vastandvärve, annab edasi geomeetrilist kunsti; 10) kujundab ornamenti (sh rahvuslikku); 11) iseloomustab kunstiliike (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, disain); 12) kasutab õpitud ainealaseid mõisteid kõnes ja kirjas; 13) suhtub mõistvalt enda ja teiste töödessa ning ümbritsevasse kunsti; 14) loob erinevaid pinnamustreid; 15) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab; 16) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi; 17) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto jne) 18) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid. 19) teab Eesti kunstimuuseumid
--	--

Kehaline kasvatus

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Teadmised spordist ja liikumisviisidest Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele. Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis. Käitumine spordivõistlustel ja tantsuüritustel. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu, ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine; teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust; 2) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel; järgib ausa mängu põhimõtteid. 3) oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel; 4) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatus tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral; 5) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne; 6) oskab sooritada kehaliste võimete teste ja annab (võrreldes varasemate testidega) hinnangu oma tulemustele; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid; 7) valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest.
<p>Võimlemine (15 - 18 tundi) Rivi- ja korraharjutused: kujundliikumised, pöörded samlliikumisel. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: liikumiskombinatsioonid; hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonõoriga paigal ja liikudes.. Rühiharjutused: kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused: saatelugemise ja/või muusika saatel vahendiga või vahendita; jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused. Akrobaatika: pikk trel ette, ratas kõrvale, kätelseis abistamisega, tiritamm (P). Rakendus- ja riistvõimlemine: kahe- ja kolmevõtteline ronimine, käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri-, ja kinnerripe; hooglemine rippes; ees- ja taga-toengust mahahüpped; hooglemine rööbaspuudel toengus ja küünarvarstoengus (P); kangil jala ülehoog käärtõngusse ja tagasi; tiritõus ühe jala hoo ja teise tõukega; lihtsamad harjutuskombinatsioonid õpitud elementidest akrobaatikas, poomil (T), kangil (P) ja rööbaspuudel. Toenghüpe: harkhüpe ja/või kägarhüpe. Iluvõimlemine (T): hüpitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised; erinevad hüpped; lihtsad visked ja püüded.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel; 9) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; 10) sooritab iluvõimlemise elemente hüpitsaga (T); 11) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel; 12) sooritab harjutuskombinatsiooni madalal poomil (T) ja kangil (P); 13) sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe).
<p>Kergejõustik (15 - 18 tundi) Jooks. Jooksuasendi ja –liigutuste korrigeerimine.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 14) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus;

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirendusjooks. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped. Sammhüpped. Kaugushüpe paku tabamisega. Kaugushüppe tulemuse mõõtmine. Kõrgushüpe (üleastumishüpe) üle kummilindi ja lati.</p> <p>Visked. Täpsusvisked horisontaalse märklaua pihta. Pallivise nelja sammu hooga.</p>	<p>15) sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehtnikas kõrgushüppe;</p> <p>16) sooritab hoojooksult palliviske;</p> <p>17) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;</p> <p>18) jookseb järjest 9 minutit.</p>
<p>Liikumis- ja spordimängud</p> <p>A sportmäng - 15 - 18 tundi</p> <p>B sportmäng - 9 – 12 tundi</p> <p>Liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Valitud sportmänge ettevalmistavad liikumismängud.</p> <p>Korvpall. Palli hoie söötmisel, püüdmisel ja pealviskel. Palli põrgatamine, söõtmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile.</p> <p>Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale ja vastu seina. Pioneeri-pall.</p> <p>Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia siseküljega ja löögitehnika õppimine.</p>	<p>19) sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga;</p> <p>20) mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid;</p> <p>sportmängud (kooli poolt valitud kahe mängu osas)</p> <p>21) sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis;</p> <p>22) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-est pallingu võrkpallis;</p> <p>23) sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis;</p> <p>24) mängib kaht kooli valitud sportmängu lihtsustatud reeglite järgi ja/või sooritab õpitud sportmängudes õpetaja poolt koostatud kontrollharjutust.</p>
<p>Talialad (15 - 18 tundi)</p> <p>Suusatamine. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviiis. Uisusamm ilma keppideta. Pool-uisusamm laugel laskumisel. Sahkpöörde tutvustamine. Pool-sahkpidurdus. Pidurdamine laskumisel ennetava kukkumisega. Laskumine väljaseadeasendis. Mängud suuskadel, teatevõistlused.</p>	<p><u>suusatamine</u></p> <p>25) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviiisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviiisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviiisiga;</p> <p>26) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis;</p> <p>27) sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde;</p> <p>28) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises;</p> <p>29) läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsi;</p> <p><u>uisutamine</u></p> <p>30) sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale;</p> <p>31) kasutab uisutades sahkpidurdust;</p> <p>32) uisutab järjest 6 minutit.</p>
<p>Tantsuline liikumine (6 - 8 tundi)</p> <p>Keha telg ja kehahoid. Tugijalg ja töötav jalg. Valisvõttes liikumine ja juhtimine. Põimumine ja käitlemine. Polka pööreldes. Rock'i põhissamm.</p> <p>Eesti rahva- ja seltskonnatantsud. Õpitud sammude täpsustamine.</p> <p>Teiste rahvaste seltskonnatantsud, <i>line</i>-tants vm.</p> <p>Loovtantsu põhielement ruum. Tantsukultuur. Tants ja eetika.</p>	<p>33) tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh Eesti ja teiste rahvaste tantse;</p> <p>34) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.</p>
<p>Orienteerumine (4 - 6 tundi)</p> <p>Leppemärgid, maastikuobjektid. Maastiku ja kaardi võrdlemine ja seostamine. Lihtsa objekti plaani koostamine. Liikumine joonorientiiride järgi.</p> <p>Kompassi tutvustamine.</p>	<p>35) oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi;</p> <p>36) teab põhileppemärke (10–15);</p> <p>37) orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas;</p> <p>38) arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi;</p> <p>39) oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita.</p>

Informaatika

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p><u>Arvuti töövahendina</u> Erinevad IKT alased töövahendid ja nende kasutamine (asend, tööaeg, puhtus); IKT-d puudutavad ametid</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) teab arvuti kasutamise võimalusi ja ohte; 2) teab, mis on õige tööasend arvuti taga jm. ohutusnõuded; 3) tekib arusaam arvuti riist- ja tarkvaralisest hoolduse vajadusest; 4) tunneb IKT-d puudutavaid ametid;
<p><u>Võrgu- ja failihaldus</u> Salvestamine, kopeerimine, kustutamine, pakkimine. Operatsioonisüsteemi graafiline kasutajaliides. Töö mitme aknaga.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5) kasutab vilunult operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku); 6) salvestab tehtud tööd ettenähtud kohta, leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all, kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal; 7) tunneb peamisi failitüüpe (txt, doc, rtf, xls, html, jpg, gif, bmp) ja eristab neid failinime laiendite järgi;
<p><u>E-post</u> E-posti aadressi loomine. E-posti saatmise algpõhimõtted</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8) oskab hakkama saadud kasutatavas keskkonnas (arvuti, portfoolio – kasutab oskuslikult graafilist kasutajaliidest); 9) oskab saata e-kirja ja sellele vastata (algtase);
<p><u>Infootsing internetis ja töö meediafailidega.</u> Turvalisus, autorikaitse ja isikuandmete kaitse. E-kirja saatmine koos manusega. Fotode, videote ja helisalvestiste ülekandmine kaamerast, diktofonist ning telefonist arvutisse.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 10) mõistab internetist leitud info kriitilise hindamise vajalikkust; 11) hindab teabeallikate objektiivsust; 12) leiab vajaduse korral sama teema kohta alternatiivset vaatenurka esindavaid allikaid;
<p><u>Tekstitöötlus</u> Teksti sisestamine, vormindamine ja kopeerimine. Plakati või kuulutuse koostamine ning kujundamine. Töövõtted: ohutu ja säästlik arvutikasutus.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 13) tunneb tekstitöötluse põhialused (erinevad tööriistad ja nende kasutamine); 14) vormindab arvutiga lühemaid ja pikemaid tekste (nt kuulutusi, plakateid, referaate), järgides tekstitöötluse põhireegleid (suur ja väike algustäht; kirjavahemärgid, reavahetused ja tühikud; poolpaks, kald- ja allajoonitud kiri; üla- ja alaindeks; sõna-, rea-, lõiguvahe; teksti joondamine; laadid ja dokumendimallid; loetelud; värvid, joonised, pildid, diagrammid, tabelid); 15) leiab internetist ja kopeerib tekstifaili erinevas formaadis algmaterjali (tekst, pilt, tabel, diagramm); 16) töötleb neid vajaduse korral, pidades kinni intellektuaalomandi kaitse headest tavadest; 17) viitab ja taaskasutab internetist ning muudest teabeallikatest leitud algmaterjali korrektselt, hoidudes plagiaadist;
<p><u>Referaadi vormindamine.</u> Päis ja jalus, laadide kasutamine pealkirjades. Sisukorra automaatne genereerimine. Lehekülgede nummerdamine.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 18) vormindab korrektselt referaadi järgmised osad: tiitel-leht, automaatselt genereeritud sisukord, sissejuhatus, peatükid, alampeatükid, joonised, tabelid, päis, jalus, kokkuvõte, kasutatud kirjandus ja lisad; 19) salvestab valmis referaadi eri formaatides (doc, odt, pdf), pakib faili kokku, saadab selle e-posti teel manuse õpetajale, laeb veebikeskkonda ja prindib selle paberile;
<p><u>Esitluse koostamine.</u> Slaidi ülesehitus ja kujundus. Teksti, pildi, tabeli ja diagrammi sisestamine slaidile</p>	<ol style="list-style-type: none"> 20) koostab teksti ja pilte sisaldava esitluse etteantud teemal; 21) kujundab esitluse loetavalt ja esteetiliselt, lähtudes muu hulgas järgmistest kriteeriumidest: optimaalne info hulk slaidil, märksõnad sidusa teksti asemel, allika-tele viitamine, kujunduse säästlikkus.

Majandusõpe

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>ISIKLIK MAJANDUS: Isikuomadused (temperament, eeldused, soovid, tahe) Töömaailm, eriala, kutse, amet, tööaeg, palk, maksud. Karjäär, selle planeerimine ja kujundamine. Elukestev õpe. Töö otsimine, CV koostamine, motivatsioonikiri. Isiklik eelarve, selle koostamine. ETTEVÕTLUS. ETTEVÕTTED. Ettevõtte asutamine. Asutuse (nt kool) eelarve. MTÜ-d. Projektipõhine majandamine. Õpilasfirmad. RAHA. PANGANDUS. Pank ja teenused, mida pank pakub? Laenamine, liisimine, järelmaks. Investeerimine, säästmine. Reklaam, erinevad strateegiad, hea/halb reklaam, meedia meie ümber. KODUVALLA MAJANDUS JA ETTEVÕTTED Asutused, ettevõtted. Eraettevõtlus.</p>	<p>Õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kinni pidada kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest; 2) keskenduda õppeülesannete täitmisele; 3) oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi rakendada; 4) oma eksimust näha ja tunnustada; 5) oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta; 6) kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina; 7) leida vastuseid oma küsimustele, hankida teavet erinevatest allikatest; 8) teistega suhelda ja teha koostööd; 9) ennast adekvaatselt hinnata; 10) end tutvustada; 11) hinnata oma ja teiste tööd, oma aja ja raha väärtust; 12) tajuda vastutust oma tegude võimalike tagajärgede eest; 13) ära tunda igapäevase majandustegevuse näiteid; 14) tajuda oma kohta tänapäevases majandussüsteemis; 15) arutleda ettevõtete edu või ebaedu põhjuste üle <p>Õpilane mõistab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 16) rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; 17) säästvat eluviisi; 18) teda ümbritsevat töömaailma; 19) aja, asjade ja raha väärtust; 20) töö tähtsust ja väärtust; 21) erinevate ettevõtluse liikide tähtsust ühiskonnas; 22) tootluse ja kasumi rolli ettevõtluses; 23) hariduse tähtsust karjääri kujunemise <p>Õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 24) oma tugevaid ja nõrku külgi; 25) oma huviseid; 26) kuidas teha koostööd ja täita erinevaid rolle rühmas; 27) raha rolli ühiskonnas; 28) mida tähendab isiklik eelarve; 29) kuidas teha töötaotlust ja CV -d; 30) olulisi infokanaleid ja nende kasutamise võimalusi; 31) mis on kasum, tootlus, kulud; 32) tähtsamaid samme oma ettevõtte asutamisel; 33) hindade kujunemise põhjaluseid; 34) mis on eksport, import, sisekaubandus; maailmamajandus; valuuta.

Vene keel

1 tund nädalas, 35 tundi

Õppesisu	Õpitulemused

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
Inglise keel							
<ul style="list-style-type: none"> Adventure camp They speak English The USA Mary had a little lamb duties 	<ul style="list-style-type: none"> Adventure camp They speak English The Pied Piper Rain or shine Useful things duties 	<ul style="list-style-type: none"> Adventure camp They speak English The USA 	<ul style="list-style-type: none"> They speak English The USA 	<ul style="list-style-type: none"> They speak English The USA Useful things duties 	<ul style="list-style-type: none"> They speak English The USA Good, better the best Useful things duties 	<ul style="list-style-type: none"> Adventure camp Good, better, the best The farmers problem Mary had a little lamb The Pied Piper Rain or shine Useful things Skip and clap 	<ul style="list-style-type: none"> Adventure camp They speak English The USA Good, better, the best The farmers problem Mary had a little lamb The Pied Piper duties
Matemaatika							
Isiklik ajatelg	Ümardamine loodusainetes. Geomeetria on igal pool meie ümber.	Sünnipäeva planeerimine ja eelarve koostamine.	Arvude ajalugu. Aritmeetika, geomeetria kasutamine spordis.	Ristküliku ümbermõõt ja pindala: seos geograafiaga – maa-de mõõtmine, plaan ja kaart.	Arvuti kasutamise oskuse kujundamine.	Ülesanded, mis teevad arusaamist ohutust liiklemisest (teepikkus ja aeg teatud kiirusega sõitmisel, helkuri mõju jms).	Diagrammid- meie klassi eelistused. Raha mõistlik kasutamine. Jooniste korrektsus. Lahenduste korrektn vormistamine.
Eesti keel							
	Kas lühike või pikk häälik? Laiendame lauset. Jutu kirjutamine.	Sõnavara rikastamine	Kordame tähestikku. Kuidas häälikud jagunevad. <i>H</i> on tähtis. Võõrsõnade õigekiri. Nimi, nimetus, pealkiri. Käänamine ja pööramine. Kirjakeel ja kõne-	Sulghäälikute märkimine kirjas. Võõrsõnade õigekiri. Nimi, nimetus, pealkiri. Liitlause.	Kus on <i>i</i> ja <i>j</i> -i koht? Kas pall või ball? Liitlause.	Sulghäälikute naabrid.	Kordame häälikuühendeid. Häälikuühendi õigekiri. Nimi, nimetus, pealkiri. Kirjakeel ja kõnekeel.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskfond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
Kirjandus							
„Si ja io ehk...“. „Pan Kleksi akadeemia“. „Kompanii poeg“. „Turul“. Mida tähendab keele oskamine? Esinemine.	„Mäger Urask“. Mis loom on see mäger. Toredaid luuletusi. „Oakene“. „Härra Huu kasvatab lilli“. Papüürus, vahatahvel, pärgament.	„Kääbik“. „Si ja io ehk...“. „Oakene“. Rahvakalendri tähtpäevad. „Tasuja“. „Kompanii poeg“. Eesti suured meresõitjad ja maadeavastajad. Eesti suured sõjamehed. „Ilmkärakas“. Kodulugu ja sugupuu. Kõnelemine. Esinemine. Etlemine. Raamat kui kunstiteos. Raamat kui kunstiteos. Igaühele kättesaadav raamat. Raamatute suur võim.	Raamatuid on igale maitsele. Ilu- ja teabekirjandus. Proosa. Keel on suhtlusvahend. Emakeel ja riigikeel. „Si ja io ehk...“. Kirjakeel ja murded. Teisi keeli. Tehiskeeled, salakeeled. „Pan Kleksi akadeemia“. Mis on rahvaluule? Suust suhu, põlvest põlve. Muinasjutud. Muistend, pajatus, naljand. „Nõo Karujärv“. Rahvalaulud. Vanasõnades peitub rahva tarkus. Mõistatused, kõnekäänud, tänapäeva rahvaluule. Rahvakalendri tähtpäevad. Kodumaa ja rahvas. „Tasuja“. Eesti Vabariik. „Kompanii poeg“. Eesti suured sportlased. Eesti suured meresõitjad ja maadeavastajad. Eesti suured sõjamehed. „Ilmkärakas“. Kodulugu ja sugupuu. „Turul“. Toredaid	Mõistatused, kõnekäänud, tänapäeva rahvaluule. Eesti suured meresõitjad ja maadeavastajad. „Ilmkärakas“. Kodulugu ja sugupuu. Toredaid luuletusi. Mida tähendab keele oskamine? Kõnelemine. Esinemine. Saviisse kirjutatud raamatud. Papüürus, vahatahvel, pärgament. Raamat kui kunstiteos. Raamat kui kunstiteos. Igaühele kättesaadav raamat. Raamatute suur võim.	Kodulugu ja sugupuu. Raamat kui kunstiteos. Igaühele kättesaadav raamat. Raamatute suur võim.	„Doktor Valuson“. „Pan Kleksi akadeemia“. Rahvakalendri tähtpäevad. Eesti suured sportlased. „Ilmkärakas“. „Härra Huu kasvatab lilli“.	„Meisterdetektiiv Blomkvist“. „Kääbik“. „Doktor Valuson“. „Mäger Urask“. „Si ja io ehk...“. „Kuidas nõukotta valgust ja sooja toodi.“ „Pan Kleksi akadeemia“. Mis on rahvaluule? „Ise“. „Õitsipoi õnn“. „Oakene“. „Nõo Karujärv“. „Vennad“. „Vanagegne jõuluõhtu“. Rahvakalendri tähtpäevad. Kodumaa ja rahvas. „Tasuja“. Eesti Vabariik. „Kompanii poeg“. Eesti suured sportlased. Eesti suured meresõitjad ja maadeavastajad. Eesti suured sõjamehed. „Ilmkärakas“. Kodulugu ja sugupuu. „Turul“. Toredaid luuletusi. Mida tähendab keele oskamine? Kõnelemine. Esinemine. Etlemine. „Härra Huu kasvatab lilli“. Saviisse kirjutatud raama-

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
			luuletusi. Mida tähendab keele oskamine? Kõnelemine. Esinemine. Etlemine. Savisse kirjutatud raamatud. Papüürus, vahatahvel, pärgament. Raamat kui kunsti-teos. Igaühele kättesaadav raamat. Raamatute suur võim.				tud. Papüürus, vahatahvel, pärgament. Raamat kui kunsti-teos. Raamat kui kunsti-teos. Igaühele kättesaadav raamat. Raamatute suur võim.
Loodusõpetus							
Õppekäik veepuhastusjaama, jäätmejaama Keskonnapäev RMK, KIK-i , Keskonnaameti õppeprogramm Loodusteadlaste ja looduskaitsega seotud elukutsed.	Vesi kui aine, vee kasutamine : Põhja-vee säästmisvõimalused koduses majapidamises Vee kasutamise uurimine kodus või koolis. Vee reostumise näitlikustamine- lisada nii lahustuvaid (sool, väetised) kui lahustumatuid (liiv, õli) aineid ja proovida neid siis veest kätte saada ehk vett puhastada. Keskonnapäev RMK, KIK-i , Keskonnaameti õppeprogramm	Soo: Soo kui elukooslus, vee säilitaja, puhkemaastik ja turba leiukoht. Kodanikuühenduste protest turbakaevanduste vastu. Läänemeri: Õlireostuse mõju uurimine elustikule. Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele. Vabatahtlike abi reostuse likvideerimisel. Vabatahtlikuna tehtav töö (teeäärte koristused, pargi koristus)	Pinnamood: Pinnamoe kirjeldused - Kalevipoja lood; linnamäed, maalinad; Läänemeri: Läänemere-äärsed riigid, kaubateed	Teatmeteosed, massikommunikatsioon kanalid, riigiasutuste jms koduleheküljed, internetiportaalid, otsimootorid Keskonnapäev RMK, KIK-i , Keskonnaameti õppeprogramm	PPT esitluse koostamine Õppekäik veepuhastusjaama	Katsed: Vee puhastamine erinevatel viisidel. Jõgi. Järv. Läänemeri: Ohutus veekogu ääres.	Pinnamood: mõju meie elule ja tegevusele (ehitamine, põlluharimine, sportimisvõimalused, teed jmt). Soo: elukooslus, vee säilitaja, puhkemaastik ja turba leiukoht. Vabatahtlikuna tehtav töö (teeäärte koristused, pargi koristus) Bioloogilise mitmekesisuse väärtustamine ning sellega seonduvalt vastutustundliku ja säästva eluviisi kujundamine RMK, KIK-i , Keskonnaameti õppeprogramm

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
Ajalugu							
<p>Ametite ajalooline kujunemine ja arenemine. Tänapäevased vasted. Kadunud ja kadumisel ametid</p> <p>Erinevate aegade ühiskonnakorralduste mõju inimeste karjääri võimalustele</p> <p>Esimesed elukutsed, tööjaotuse kujunemine (põlluharijad, karjakasvatavad, sepad, käsitöölised, kaupmehed)</p> <p>Ajaloolase, arheoloogi, arhivaari ameti tutvustamine</p> <p>Kirja kujunemine</p> <p>Kooli, hariduse areng</p> <p>Kas õppimine on eelduseks kõigi ametite pidamisel</p> <p>Keskaegse linna ametid</p> <p>Lemmikametimehele reklaamsildi joonist.</p> <p>Talutööd 19. saj.</p> <p>Ametid mõisas</p> <p>Rollimängud; Karneval</p> <p>Jutuke vanemate, vanavanemate tööst</p> <p>Kohtumine nt sepa-ga, korstnapühkijaga, kaluriga</p>	<p>Muistsed tegevusalad</p> <p>Põlluharimise algus</p> <p>Agraarühiskonna töö hooajalisus, seos aasta-aegade, sõltumine loodusest</p> <p>Suur rahvasterändamine</p> <p>Maadeavast.</p> <p>Metsavennad</p> <p>„Kuidas metsas ellu jääda“</p> <p>Eluviiside muutumine (tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal)</p> <p>„Kuidas tunneksid ennast tänapäevases keskkonnas kiviaaja, muinasaja, keskaja inimesed?“</p>	<p>Ajalugu enim mõjutanud sündmused ja isikud</p> <p>Jutustus: Õpilase elu seni enim mõjutanud isik või sündmus</p> <p>Reformatsioon</p> <p>Rahvuslik ärkamisaeg</p> <p>Arutelu: „Ühtsuses peitub jõud“</p> <p>Metsavennad</p>	<p>Eestimaa asustusajaloo algus. Päritolu. Naabrid</p> <p>Eestlaste usundid ja kombed. Rahvakalender</p> <p>Oma pere tähtpäevade kalender</p> <p>Kodukoha muinasmaakond</p> <p>Eestlaste muistne vabadusvõitlus</p> <p>Kodukihekkonna rahvarõivad</p> <p>Joonist. pabernukud ja riided</p> <p>Ärkamisaeg</p> <p>Läbiva õ-tähega lausete moodust.</p> <p>Vabadussõda</p> <p>Eesti Vabariik</p> <p>Taasiseseisvumine</p> <p>Omaenese eluloo koostamine</p>	<p>Ajalooallikate tutvustamine, tõlgendamine, kriitiline allikaanalüüs, eristada fakti arvamusest</p> <p>Teabeallikate kasutamine</p> <p>Ajalookirjutuse algus</p> <p>Trükikunst</p> <p>Ajakirjanduse teke</p> <p>Ajalehe kava koost.</p>	<p>Esimesed tööriistad</p> <p>Metallide kasutamise algus</p> <p>Võrdlus: kiviaeg ↔ pronksiaeg</p> <p>Kirja kujunemine</p> <p>Oma salakiri välja mõtelda</p> <p>Maakaardid</p> <p>Kaardid kui kunstiteosed</p> <p>http://www.ra.ee/kaardid/index.php/et/ima-ge</p> <p>Linnade teke</p> <p>Ehituskunst</p> <p>Virtuaaltuur Tallinna vanalinnas</p> <p>http://www.ormar.info/pano/tallinn-tuur/</p>	<p>Eluolu (eluase, toit, rõivastus, hügieen, olemisvõitlus) erinevatel aegadel</p> <p>Relvade kasut. läbi aegade</p> <p>Relvadega kaasnevad ohud</p> <p>Kohtumine vibulaskjaga, vehklejaga vms</p> <p>Vägivalda olemus</p> <p>Epideemiad</p> <p>Antiikaja OM</p> <p>Vestlus: Terves kehas terve vaim</p> <p>Vestlus; „Kuidas metsas ellu jääda“</p> <p>Jutustamisoskuse arendamine. Eesmärk: osata kirjeldada hädaolukorda</p>	<p>Erinevatel aegadel on olnud erinevad väärtushinnangud, reeglid ja normid, arusaamad kõlblusest. Igal ajastul on oma inimtüüp ja elutunnetus</p> <p>Antiikaja OM</p> <p>Esivanemate austamine</p> <p>Religiooni teke, erinevad usundid, ristisõjad</p> <p>Eestlaste muistne vabadusvõitlus</p> <p>Võrdlus: Muistne Eesti ↔ Vana Kreeka</p> <p>Inkvisitsioon, nõiaprotsessid</p> <p>Arutelu: „Liigne agarus on ogarus“</p> <p>Oma tegude eest vastutamine</p> <p>Metsavennad</p> <p>„Kelle poole oleksid valinud sina?“</p> <p>Empaatiavõime – oskus asetada end kellegi teise olukorda</p> <p>ajastut arvestades</p> <p>Vabas vormis loovtöö kõige rohkem meeldinud isikust, kangelasest.</p>

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
Inimeseõpetus							
Stress-erinevate elukutse arst, psühholoog, psühhiaater tutvustamine	Mõtted, kuidas pere või ise oled keskkonnana heaks midagi teinud (veevärk, kanalisatsioon, jäämevedu, reostuse kõrvaldamine Mida teha koduses majapidamises tekkinud jäätmega Prügitekke vältimise võimalused Taaskasutuse võimalused	Tegutsemise järjekord olukorras, kui oled esimene tulekahju või avarii (õnnetuse) märkaja Koolimaja ümbruse koristamine Mida võtta ette õpilastega, kes suitsetavad või tarbivad alkoholi Mõelda välja keelumärk suitsetajatele. Reklaam, mis ütleb, et uimastiteta elu on lahe	Tähtsamad kultuuri-sündmused, väärtused, nii Eesti kui ka kodukohas	Uurida, mis aineid sisaldab n jäätis erinevatest allikatest	Pakendite märgistuste, nimetuste ja tähenduste leidmine internetist Turvalisusest internetis - www.politsei.ee , www.targaltinternetis.ee Nõuanded küberkiusamise lõpetamiseks Erinevate portaalide kommenteerimise tingimusi	Uimastite tarbimise kahjulikkus tervisele Mida teha , et alaealised ei tarbiks alkoholi, tubakat Miks ei tohi haigena koolis käia. Käitumine ja esmaabi erinevates olukordades, tegutsemisjärjekorra kirjutamine Mida tuleb pimedal ja libedal maanteel liigeldes mees pidada Mis aitab kooliväsimuse vastu Pulsu mõõtmine Nädala –või päevamenüü Voldiku koostamine, miks on vaja pidada puhtust	Vastutustundliku inimese käitumine õpikeskkonnas Käitumine õnnetusjuhtumi korral - meelespea koostamine tähtsamatest põhimõtetest“ Kuidas tegutseda?“ Kuidas oma keha eest hoolitseda
Kunstiõpetus							
Loov isiksus, kes valmis õppima läbi loomingulise protsessi kasutades mitmesuguseid tehnikaid ja sealjuures jääma algupärase eneseväljenduse juurde. Maailma nägemine kunstilisest aspektist. Praktiline-loov tege-	Materjalide (paber, papp jt.) otstarbekas kasutamine ja taaskasutatavate materjalide osakaal praktilises-loomingulises tegevuses.	Kunsti analüüsimine ja hindamine. Kaasaegne kunst. Hea maitse. Kunstiobjektide kaitse. Kunst on vaataja silmades	Kunsti- ja kultuuri-teadlikkus Ettekujuvus kunsti-kultuuride mitmekesisusest Maailma ja Eesti kunstipärand Kunstiobjektid kui rahvuslikud või rahvusvahelised kultuuriväljundid. Kunstiajaloo mõju	Ümbritseva info-keskkonna kasutamine enda loovakunstilise väljendusoskuse arendamiseks. Referaatide ja uurimuslike tööde tegemisel kogutakse ja kriitiliselt analüsitakse erinevaid täna-	Nüüdisaegset tehnikat ja materjale eesmärgipäraselt kasutav disainer. Moemaailma koht tänapäevastes teadussaavutustes: materjalitehnoloogia, õmblemistehnoloogia, disainimine ja moedisainerite töö	Hooliv ühiskonnaliige, kes on võimeline elama tervislikult ja käituma turvaliselt, seadmata ohtu end ja oma kaaslasi. Kunstimaterjalide (aine, tušš, süsi, värv) keemiline koostis. Tööohutus, kutsehaidgused.	Ekskursioonidel muuseumidesse, kunstinäitustele, viisakas käitumine

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskfond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Teabekeskond	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus
vus, ind. töö, grupi tööd, uurimistööd Uute teadmiste omandamine oskuste õppimisega. Jõukohased teemad, praktilised tööd, ülesanded. Kunstiga seonduvad elukutsed ning edasiõppimise ja karjäärivõimalused			tänapäeva kunsti- kultuurilisele arengule. Kunsti muuseum.	päevaseid infoallikaid.	innovaatus	Töökaitsevahendid. Naha ja silma tervishoid.	
Käsitöö							
Põhiliste töövõtete ja tehnoloogiate omandamine ning juhendi järgi töötamine või abimaterjalide kasutamine. Praktilised tööd võimaldavad õpituid tehnoloogilisi võtteid loovalt rakendada, ideest, kavandist kuni valmis esemeni. Tööprotsessi, erinevate tehniliste ja loominguiliste lahendusi nägemine ja kriitiline hinnang oma valmis esemele. Oma tunnetusvõimete reaalne hindamine. Tähelepanu isikupärale	Keskonnahoidlikkus materjalide ostmisel. Soetamisel mõelda mida ja kui palju on ikka tarvis (töö kavandist lähtuvalt). Näidistööde, esemetega eeskujuna andmine. Kogemuse, vastutuse väärtustamine ja tööprotsessi käitumismaneeride jälgimine. Tehnoloogia olemuse ja tehnoloogilise kirjaoskuse väärtustamine igapäevaelus. Uute tehnoloogiliste seadmete energia säästlikkus (A-klass)	Projektitööd ja teiste õppeainete lõimivad ühistegevused (teemad) ja ülekoollised üritused, mille kaudu areneb õpilastes koos-töövalmidust ning heatahtlik suhtumine kaasõpilaste tegevusiiside ja arvamuste suhtes.	Eesti rahvakultuuri osa ajaloo, rõiva- ja kultuuriajaloo. Esemelise rahvakunsti (rahvariided) säilitamine ja viljelemine. Eesti rahvuslikud tavad ja kombed. Muuseumid rahvakunsti säilitajana. Rahvuslikud muustrid ehk kirjad esemetel. Rahvuslike detailide kasutamine oma tarbeeset kavandades. Õppekursioonid, õppekäigud Eesti talurahvamuseumi, ERM-i Tartu nukumuseum.	Käsitööga seonduvad raamatud, ajakirjad. Maailma meedias toimuvad igahooajalised moešõud. Netis olevate käsitööga seonduvate lk. külastamine ideede, kavandite teostamiseks.	Tehnoloogiliste tööprotsesside kirjeldamine ja selgitamine. Tehnoloogiline kirjaoskus.	Tööohutuse ja ohutusseaduste seadused. Käsitööklassis kehtivatest reeglitest kinnipidamine ohutuks tunni läbiviimisel. Põletusest (triikraud) tuleneva õnnetusjuhtumi puhul kiire reageerimine, hiljem tekkepõhjuste analüüs. Koolivara ohutu ja säästlik kasutamine.	Kooli õpilaste reeglite järgimine. Austa teiste tehtud töid! „Ilu on vaataja silmades“ kõike ilusat pole õigus lõhkuda, kriitikaga maha teha! Meie, Tilsa PK õpilastes kasvatada sallivust!